

این کتاب ترجمه‌ای است از:



Women in Christianity

by Hans Kung

New York: Continuum, 2001

Kung, Hans

کونگ، هانس، ۱۹۲۸ -

زن در مسیحیت / هانس کونگ؛ مترجمان: طیبه مقدم و حمید بخشنده. -
قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۸۹
۱۸۲ ص. - (دانشگاه ادیان و مذاهب: ۷۳)

ISBN: 978-964-8090-70-3

۳۶۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات قیفا.
کتابنامه به صورت زیرنویس.
نمایه.

Christentum Frau im.

عنوان اصلی:

این کتاب از متن انگلیسی با عنوان *Women in Christianity* به فارسی

ترجمه شده است.

۱. زنان مسیحی، الف. مقدم، طیبه، مترجم، ب. بخشنده، حمید، ۱۳۴۰ -
مترجم، ج. انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، د. عنوان.

۲۶۲/۰۱۴۰۸۲

۱۳۸۹ ک ۹ ز ۶۳۹ / BV

۱۹۹۸۲۳۷

کتابخانه ملی ایران

زن در محبت

هانس کونگ

مترجمان: طیبہ مقدم و حمید بخشندہ



دانشگاه ادیان و مذہب



دانشگاه ادیان و مذاهب

۷۳

زن در مسیحیت

● نویسنده: هانس کونگ

● مترجمان: طیبہ مقدم و حمید بخشنده

● ناشر: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب

● نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۸۹

● تعداد: ۲۰۰۰ جلد

● قیمت: ۳۶۰۰ تومان

● شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۹۰-۷۰۳

● مراکز پخش:

تهران، خیابان حافظ، نرسیده به چهارراه کالج، نیش بامشاد، شماره ۵۲۵،
پکنا (پخش کتب اسلامی و انسانی) تلفن و نمابر: ۵-۸۸۹۴۰۳۰۳ (۰۲۱)
قم، پردیسان، روبه روی مسجد امام صادق (ع)، دانشگاه ادیان و مذاهب.
تلفن: ۱۳-۲۸۰۲۶۱۰ (۰۲۵۱) نمابر: ۲۸۰۳۱۷۱ (۰۲۵۱)

به نام خداوند جان و خرد

بررسی نقش و جایگاه زنان در تحولات دینی و اجتماعی از جمله موضوعات مهمی است که توجه بسیاری از صاحب نظران عرصه های دین، سیاست، اجتماع و فرهنگ را به خود جلب کرده است. بدون شک نمی توان تحولات دینی و اجتماعی را بدون در نظر گرفتن نقش مثبت یا منفی زنان به خوبی ارزیابی کرد و هر تحلیلی که نقش زنان را نادیده انگارد، از میزان ارزش و واقع نمایی خود کاسته است. نویسنده برجسته، صاحب نام و دگراندیش مسیحی که نگاهی ژرف به الاهیات و تاریخ دارد، در این کتاب، موضوع زن در مسیحیت را از جوانب مختلف بررسی کرده است. امید است بتوانیم با انتشار آثاری مشابه که به بررسی نقش زنان در سایر ادیان پرداخته، به برداشتی متوازن از نقش زنان در تحولات دینی همه ادیان دست یابیم. در پایان، مراتب سپاس خود را از مترجمان این اثر، سرکار خانم طیبه مقدم و آقای حمید بخشنده و نیز سرکار خانم اعظم اسلامیت در بازنگری آن ابراز می داریم.

مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۷	۱. زنان در صدر مسیحیت
۱۷	زنان نیز در تاریخ
۱۸	عیسی، یار زنان
۲۱	زنان در جنبش یهودی - مسیحی عیسی
۲۳	سلسله مراتب مردسالارانه ممنوعه
۲۴	ساختارهای موقت
۲۵	آیا زنان، رسول و نبیه بوده اند؟
۲۷	۲. زنان در کلیسای اولیه
۲۷	رسولان زن و نبیه ها در عصر پولس
۳۱	مشاجرات درباره جایگاه زنان
۳۳	آیین گنوسی: مجالی برای زنان
۳۶	زنان: بازندگان تاریخ
۴۰	بازشناسی: زنان شهیده، نبیه و معلمه
۴۲	شیوه های دیگر زندگی برای زنان

- جوانب مبهم ۴۵
- آزادی زنان از طریق مسیحیت؟ ۴۶
- سنت، در قالب بحث امروزی ۴۹
۳. زنان در کلیسای قرون وسطا ۵۳
- آگوستین: گناه اولیه، تباه کننده قوای جنسی ۵۳
- سخت گیری در اخلاقیات جنسی ۵۵
- مسئله ای بین ادیانی ۵۸
- کلیسایی از مردان مجرد و ممنوعیت ازدواج ۶۰
- توماس آکویناس: زنان، تا حدودی ناقص ۶۵
- زنان در خانواده، سیاست و تجارت ۶۹
- سرکوبی زنان در کلیسا ۷۶
- عرفان در مظان اتهام ۸۱
- پرستش روزافزون مریم مقدس ۸۴
- تصور کلیسای جهانی از مریم مقدس؟ ۸۸
۴. زنان در عصر نهضت اصلاحات دینی ۹۵
- انگیزه اساسی لوثر برای اصلاحات ۹۵
- جایگاه تحول یافته زنان ۹۷
- همراهی مردان و زنان ۹۹
- ساختار جامعه، همچنان مردسالارانه ۱۰۰
- زنان در کلیسای کالونی و کلیسای انگلیکان ۱۰۲
- آزادی در «فرقه های دینی»؟ ۱۰۵
- زنان به عنوان ساحره ها ۱۰۷
- نکوهش چه کسی در تب جادوگری؟ ۱۰۹
- چرا موج زنان جادوگر؟ ۱۱۳

۵. زنان در مدرنیته و پسامدرنیته	۱۱۷
انقلاب فلسفی و زنان	۱۱۸
انقلاب سیاسی و زنان	۱۲۰
انقلاب صنعتی و زنان	۱۲۲
کلیسا مانع یا مشوق آزادی زنان؟	۱۲۵
موقعیت زنان در آیین کاتولیک مدرن	۱۲۷
موقعیت زنان در آیین پروتستان مدرن	۱۲۹
جنبش طرفدار حقوق زن	۱۳۴
سوالاتی از کلیسا	۱۳۶
انجمن برادران و خواهران، آزاد و برابر	۱۳۸
درخواست‌های ویژه	۱۴۰
نتیجه‌گیری	۱۴۴
یادداشت‌ها	۱۴۷
نمایه	۱۷۹

مقدمه

زنان از نظر بیشتر ادیان جهان مسئله‌ای پیچیده‌اند. از زمان‌های دیرین، آنان تابع مردان و شخصیت درجه دوم در خانواده، سیاست و تجارت بوده و از حقوقی محدود و حتی مشارکت محدود در عبادت برخوردار بوده‌اند. تنها در مسیحیت نیست که حقوق برابر برای زنان دغدغه‌ای بزرگ و تحقق نیافته است.

بی‌تردید، این مسئله که آیا زنان در مسیحیت باید از منزلت و حقوقی برابر مردان برخوردار باشند، مسئله‌ای بسیار جنجال‌برانگیز است. درست است که رفع تبعیض از زنان در دوران‌های اخیر به‌خصوص در کلیساهای پروتستان، انگلیکان و کاتولیک قدیم^۱ پیشرفت چشمگیری داشته است، اما در کلیساهای ارتدوکس شرق، که به هر حال کشیشان ازدواج کرده (و البته نه اسقفان) را می‌پذیرند و به‌ویژه در کلیسای کاتولیک رم، زنان در موقعیت پایین‌تری نگه داشته می‌شوند. در سطح خادمان کلیسا، با وجود تمام موانع رسمی، تحولات پیشگامانه‌ای صورت گرفته است اما ممانعت از خادمان زن در آیین عشاء ربانی و منع انتصاب زنان به مقام شماسی و کشیشی هنوز هم پابرجاست؛ همچنان که نگرشی کاملاً

1. old Catholic

منفی به جلوگیری از باروری، سقط جنین و طلاق باقی مانده که عملاً در بیشتر مواقع به قیمت حیثیت زنان تمام می‌شود. قانون کلیسایی^۱ کاتولیک روم نیز که بعد از شورای واتیکان دوم به شیوه قدیم تجدید نظر شد، مردمحور است و جزء به جزء آن را مردان تعیین کرده‌اند و تا حد امکان، زنان از کرسی‌های تخصصی الاهیات دور نگه داشته می‌شوند.

کلیسای رم در تمام این موارد به «سنت» استناد می‌کند. بنابراین، در این کتاب تا آنجا که در چارچوب بحثمان ممکن است، به‌طور خاص به بررسی تاریخ دو هزار ساله زنان در مسیحیت می‌پردازیم. مسئله این است: ساختاری اجتماعی که در ابتدا کاملاً متفاوت بود، چگونه بعدها مسیر خود را متحول ساخت؟

اذعان می‌کنم که مشکل جایگاه زنان در کلیسا، تنها در شورای واتیکان دوم (۱۹۶۲-۱۹۶۵) که به عنوان مشاور در آن شرکت کردم، بر من آشکار شد. همچنین نهضت سال ۱۹۶۸ به پیشرفت جنبش زنان در کلیسا کمک کرد. به اعتقاد من، منشور پاپ پل ششم^۲ با عنوان درباره زندگی انسانی^۳ (۱۹۶۸) علیه کنترل زاد و ولد برای من بهترین فرصت را فراهم آورد تا به نگارش پژوهشی پردامنه با عنوان خطاناپذیر؟^۴ (۱۹۷۰) پردازم. واتیکان به این پژوهش پاسخخی نداد اما با تفتیش عقاید (که برای آن مبنای معقولی وجود نداشت) مرا تنبیه کرد و در نهایت، کلیسا در ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ منع اجازه تدریس مرا صادر نمود.

در هر حال، وضعیت جدیدم در دانشگاه توینگن^۵ بعد از سال ۱۹۸۰، فارغ از عضویت هیئت علمی، فرصتی بزرگ را برایم فراهم کرد تا عمیقاً به زمینه‌های تحقیقاتی که مدت‌ها در ذهنم می‌پروراندیم بپردازم: ادیان

1. canon law

2. Pope Paul VI's encyclical

3. *Humanae Vitae*4. *Infallible?*

5. University of Tübingen

جهان، ادبیات جهان و نهایتاً نیز نقش زنان در مسیحیت. در اوایل ترم تابستانی سال ۱۹۸۱ من و دستیار آن زمانم دکتر آنه یزن،^۱ سمینار زنان و مسیحیت را برگزار کردیم که در آن دکتر الیزابت مولتمن وندل^۲ از دانشگاه توپینگن و دکتر برنادت بروتن^۳ که اکنون استاد دانشگاه برنادیس ایالات متحده آمریکا است، شرکت داشتند. همچنین به واسطه آنها بود که به راه‌اندازی کمیسیون پروژه تحقیقاتی دوقسمتی دربارهٔ زنان و مسیحیت مصمم شدم. این پروژه را بنیاد فولکس‌واگن^۴ حمایت کرد و بین سال‌های ۱۹۸۲ تا ۱۹۸۷ با مساعدت مؤسسه تحقیقات کلیسای جهانی در دانشگاه توپینگن که تحت سرپرستی اینجانب بود، انجام شد.

این پروژه از لحاظ زمان‌بندی از دو قطب آغاز می‌شد: از یک سو آغاز مسیحیت و از سوی دیگر مسیحیت در قرن بیستم. از آنجا که مورخان تاکنون به‌ندرت گمان می‌کردند که تاریخ زنان درخور نقل است، این پاره‌پروژه‌ها مستلزم روندی دشوار در بازسازی تاریخ زنان آن دوره بوده و تا حد ممکن به دست خود زنان انجام می‌شده و به‌رغم مشکلات قابل ملاحظه، معلوم شد که اتمام موفقیت‌آمیز این پاره‌پروژه‌ها میسر است. گزارش پایانی تحقیق زنان و مسیحیت در سال ۱۹۹۳ و همچنین گزارش مؤسسه تحقیقات کلیسای جهانی، هم شامل اطلاعاتی درباره سخنرانی‌ها، سمینارها و گروه‌های تحقیق بی‌شماری است و هم دربردارنده بررسی‌های دیگر درباره مسئله زنان و مسیحیت و گروه گفت‌وگو دربارهٔ الاهیات فمینیستی (که هر دوی آنها به صورت دست‌نویس در مؤسسه تحقیقات کلیسای جهانی توپینگن موجود است). من پژوهش خود دربارهٔ نقش زنان در مسیحیت را در کتابی با عنوان

1. Anne Jensen

2. Elisabeth Moltmann-Wendel

3. Bernadette Broton

4. Volkswagen Foundation

مسیحیت: روح و تاریخ آن^۱ منتشر کردم، که جلد دوم از مجموعه وضعیت دینی عصر ما^۲ (زمان پایان: ۱۹۹۵) است.

من این پژوهش را در چارچوب تحلیل مجموعه‌ها و پارادایم‌های فراگیر و تاریخ‌ساز مختلف مسیحیت به انجام رسانیده‌ام که به ما این امکان را می‌دهد که از منظر گذشته به زمان حال بنگریم:

– پارادایم آخرالزمان‌نگرانه یهودی در دوره مسیحیت نخستین (پارادایم اول)؛

– پارادایم یونانی‌مآبانه کلیسای جهانی در دوره مسیحیت باستان (پارادایم دوم)؛

– پارادایم کلیسای کاتولیک رم در قرون وسطا (پارادایم سوم)؛

– پارادایم پروتستانی - انجیلی در عصر دین‌پیرایی (پارادایم چهارم)؛

– پارادایم خرد انسانی و پیشرفت در دوره مدرن (پارادایم پنجم)؛

– تمام این موارد در سرچشمه‌های پارادایم کلیسای جهانی دوره پسامدرنیته که اکنون مشهود است تمرکز دارند (پارادایم ششم).

در هر یک از پارادایم‌های مختلف من به وضوح نقش زنان را مورد بحث قرار داده‌ام. در بخش‌های متعدد و متفاوت به زنان اشاره گردیده است، که گاه فقط یک یا چند بند است و گاهی به بیش از چند صفحه می‌رسد و تجربیات آنان بحثی تکمیلی است که در این کتاب به اجمال مورد بررسی قرار می‌گیرد. با این حال، آگاهی از همه آنها، بر عهده خواننده علاقه‌مند به مسئله نقش زنان در مسیحیت خواهد بود و از همین‌روست که این کتاب به نگارش درآمده است. در این کتاب تمام متون مربوطه را گردآوری و بازبینی کرده‌ام و آنها را همراه با متون مربوطه ارائه داده‌ام به گونه‌ای که تاریخ زنان در مسیحیت به عنوان یک کل با نگرشی به زمان

کنونی به وضوح نشان داده شده است. در آغاز کتاب توضیح داده‌ام که چرا ناگزیر شدم به شرح دیدگاه‌های کلیسای اروپای غربی اکتفا کنم. شاید در مجالی دیگر به نقش زنان در کلیساهای ارتدوکس و کاتولیک شرقی و نیز کلیساهای نیم‌کره جنوبی بپردازم. بنابراین، در اینجا از بررسی این مسئله صرف نظر می‌کنم. با وجود تمام محدودیت‌ها امیدوارم که تجزیه و تحلیل نگارنده در جهت رفع مسائلی که کلیساهای در عصر کنونی با آنها مواجه‌اند مفید باشد.

هانس کونگ

توبینگن

عید پاک ۲۰۰۱